
КОГНІТИВНА ЛІНГВІСТИКА ТА ПРАГМАТИКА

Отримано: 25 листопада 2024 р.

Прорецензовано: 12 грудня 2024 р.

Прийнято до друку: 22 грудня 2024 р.

e-mail: rweselka@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5992-5441>

DOI: 10.25264/2519-2558-2024-24(92)-3-7

Ворошилова Р. В. Корпусна прагматика – нова галузь корпусної лінгвістики. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2024. Вип. 23(91). С. 3–7.

УДК: 81'33'42:004.89](045)

Ворошилова Рената Вікторівна,

аспірантка кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови,

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

КОРПУСНА ПРАГМАТИКА – НОВА ГАЛУЗЬ КОРПУСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Стаття присвячена корпусній прагматичі як новій галузі корпусної лінгвістики, що поєднує кількісні методи аналізу мовних даних із якісними підходами прагматики. Завдяки розвитку комп'ютерних методів обробки тексту та розширенню електронних корпусів стало можливим вивчати прагматичні явища у великих обсягах даних, що дозволяє отримувати більш достовірні результати, ніж традиційні інтуїтивні або експериментальні підходи.

У роботі висвітлюється історія розвитку корпусної лінгвістики – від створення Браунівського корпусу до сучасних мультимодальних та спеціалізованих корпусів, а також основні етапи становлення прагматики як науки. Аналізується зв'язок між мовною формою та її прагматичною функцією, що є однією з ключових проблем у корпусному аналізі. Розглянуто методи корпусної прагматики, такі як конкордансний аналіз, аналіз колокацій та частотних патернів, а також використання анотованих корпусів для автоматизованого виявлення мовленнєвих актів і дискурсивних маркерів. Наведено приклади аналізу прагматичних одиниць на основі загального корпусу української мови та власного малого корпусу німецькомовних текстів.

Окреслено перспективи подальшого розвитку корпусної прагматики, зокрема використання штучного інтелекту для вдосконалення методів автоматичного аналізу мовних даних.

Ключові слова: корпусна лінгвістика, корпусна прагматика, конкордансний аналіз, колокації, мовленнєвий акт.

Renata Voroshylova,

PhD student at the Department of Theory, Practice and Translation of the German Language,
National Technical University of Ukraine «Ihor Sikorskyi Kyiv Polytechnic Institute»

CORPUS PRAGMATICS – A NEW BRANCH OF CORPUS LINGUISTICS

The article is devoted to corpus pragmatics as a new branch of corpus linguistics that combines quantitative methods of language data analysis with qualitative approaches of pragmatics. Thanks to the development of computer-based text processing methods and the expansion of electronic corpora, it has become possible to study pragmatic phenomena in large amounts of data, which allows obtaining more reliable results than traditional intuitive or experimental approaches.

The work covers the history of corpus linguistics – from the creation of the Brown Corpus to modern multimodal and specialised corpora, as well as the main stages of the formation of pragmatics as a science. The relationship between the language form and its pragmatic function is analysed, which is one of the key issues in corpus analysis. The methods of corpus pragmatics, such as concordance analysis, collocation and frequency pattern analysis, as well as the use of annotated corpora for automated detection of speech acts and discourse markers are considered. Examples of the analysis of pragmatic units based on the general corpus of the Ukrainian language and the author's own small corpus of German-language texts are presented.

Prospects for further development of corpus pragmatics, in particular, the use of artificial intelligence to improve methods of automatic analysis of language data, are outlined.

Keywords: corpus linguistics, corpus pragmatics, concordance analysis, collocations, speech act.

Сучасна лінгвістика все частіше використовує новітні технології для глибшого та точнішого аналізу мовних явищ. Завдяки розвитку комп'ютерних методів обробки тексту стало можливим досліджувати великі масиви даних, що дозволяє отримувати більш достовірні результати, ніж традиційні якісні підходи. Одним із напрямів, що сформувався на цьому перетині, є корпусна прагматика – галузь, яка поєднує корпусну лінгвістику та прагматику для вивчення мовлення в реальних комунікативних ситуаціях.

Мета статті – окреслити основні підходи та методи корпусної прагматики, показати її значення для сучасної лінгвістики та продемонструвати, як нові технології дозволяють отримувати більш точні результати у вивченні мовної комунікації.

Корпусна лінгвістика – це розділ мовознавства, що досліджує мову на основі великих електронних корпусів текстів. Основною метою корпусного аналізу є емпіричне дослідження мовних закономірностей, які неможливо виявити лише за допомогою інтуїтивного аналізу або традиційних теоретичних методів. Корпусна лінгвістика використовує спеціальні

інструменти для обробки текстових даних, такі як морфологічний аналіз, частотний аналіз, стилеметрія та автоматичне розпізнавання синтаксичних структур (McEnergy & Hardie, 2012).

Корпусна лінгвістика бере свій початок із створення Браунівського корпусу в 1963-1964 роках, який став першою колекцією текстів, спеціально розробленою для мовного аналізу. Його авторами були У. Френсіс і Г. Кучера, які створили корпус для дослідження американської англійської. Він містив один мільйон слів, що згодом стало зразком для інших корпусних досліджень (Francis & Kučera, 1964).

Упродовж наступних тридцяти років інтерес до комп'ютерного аналізу мови стрімко зріс, що сприяло збільшенню обсягу корпусів. Ключову роль у цьому відіграла поява потужних і доступних персональних комп'ютерів у 1990-х роках, що зробило корпусну лінгвістику сучасною науковою дисципліною. Можливість швидко обробляти великі масиви даних сприяла створенню мега-корпусів (наприклад, Collins Corpus, Bank of English™ – бл. 2,5 млрд слів), передусім для лексикографічних цілей (Rühlemann & Clancy, 2018). Водночас відбулася інтеграція корпусних методів з дискурс-аналізом, методами соціолінгвістики, прагматики тощо, що сприяло появі менших спеціалізованих корпусів.

Сьогодні використання корпусів дозволяє вивчати мовні явища у природному контексті, що особливо важливо для аналізу мовної варіативності, соціолінгвістичних аспектів мови, а також для розробки інструментів машинного навчання в галузі обробки природної мови.

Комунікативна прагматика досліджує, як мовці використовують мову в конкретних комунікативних ситуаціях. Основний акцент полягає у взаємодії між мовцями, враховуючи контекст, інтенції, імплікатури та пресупозиції. Одним із ключових підходів у прагматичній теорії мовленнєвих актів (Austin, 1981; Searle, 1969), яка розглядає мову не лише як засіб вираження думок, а й як інструмент дії у соціальній взаємодії. Ф. Бацевич вважає, що «прагматика визначається не змістом повідомлення, а конкретними обставинами комунікації: мовцем, слухачем (адресатом), просторовими та часовими параметрами комунікативної ситуації тощо» (Бацевич, 2011).

Комунікативна прагматика охоплює також аналіз ввічливості, дискурсивних стратегій, когнітивних механізмів інтерпретації висловлювань, а також роль невербальних елементів у комунікації. Зокрема, дослідження прагматики у міжкультурній комунікації дозволяє виявити особливості взаємодії представників різних мовних спільнот та попередити комунікативні непорозуміння.

Останнім часом корпусні методи все частіше застосовують у прагматичних дослідженнях, що дозволяє аналізувати реальні приклади мовного вжитку у великих обсягах текстів. У цьому сенсі корпус ідеально підходить для вивчення прагматики, оскільки укладачі корпусу (при застосуванні корпусно-лінгвістичного підходу) завжди зацікавлені в контексті, в якому створюється мова. Використання корпусів у прагматичній сприяє дослідженню таких явищ як мовленнєві акти, прагматичні маркери, стратегії ввічливості та жанрові особливості дискурсу (Allan, 2020).

Оскільки сила корпусної лінгвістики полягає в її здатності ідентифікувати мовні та фразеологічні особливості, можна аналізувати загальні мовні ознаки, які передають прагматичні функції (наприклад, дискурсивні маркери дискурсу, маркери позиції, маркери ввічливості, звертання тощо), як це було зроблено в багатьох дослідженнях прагматики. Крім того, після використання корпусних методів для виявлення частотних мовних особливостей (наприклад, лексико-граматичні особливості, формалізована мова або просодія) ці формальні елементи можна дослідити на предмет їхніх прагматичних функцій. Наприклад, виявити просодичні патерни, що використовуються для передачі емпатії.

Прагматика бере свої витoki з філософії мови, а це, у поєднанні з тенденцією зосереджуватися на окремих текстах, означає, що прагматичні дослідження були переважно якісними (Rühlemann & Clancy 2018). Хоча корпусні дослідження також можуть бути якісними, саме кількісний елемент є зазвичай визначальним. Корпуси існують у вигляді електронних текстових файлів і тому придатні для аналізу за допомогою програм-конкордансів або інших програм для роботи з корпусами. Багато дослідників використовують їх для створення частотних списків.

Ключ до корпусного аналізу прагматики полягає в тому, щоб вийти за межі формального кількісного аналізу і виявити прагматичні функції форм у дискурсивних контекстах за допомогою якісних методів. Такий підхід певною мірою був присутній у корпусній методології від самого її початку, зокрема в дослідженні ліній конкордансу, які відображають ключове слово в контексті (KWIC), де контекст – це ширше дискурсивне середовище в групі інтеракцій/письмових текстів, представлених у корпусі (Staples & Fernández, 2019). Цей метод дозволяє дослідникам вивчати прагматичну функцію окремих лексичних чи граматичних одиниць у ширшому дискурсивному контексті.

Характерною особливістю формату KWIC є те, що пошуковий елемент (слово або словосполучення), візуально представлений у центрі рядка (рядків), оточений кількома словами з обох боків:

Таблиця 1

Лінії конкордансу за запитом "Шановні", створені з використанням корпусу української мови ГРАК

№	Left context	KWIC	Right context
1.	Слухай, доню! – заговорив урочисто батько. – Оці	шановні	великі пани прийшли засватати тебе оцьому молодому козакові...
2.	Вельмиповажні панове! – почав професор. Дикунні зачмихали. –	Шановні	дикунове! Чи знаєте ви, що таке рідина від мозолів?
3.	... привіт на пролетарський Олімп. Більш точно: наркомам і голові.	Шановні	соціальні батьки! Ждучи на ухвалу моїх проєктів...
4.	... катують людину за її любов до правди духа, як колись	шановні	інквізитори катували і переслідували в ім'я Христове.
5.	... ні на крок не відступить. Впарі з тим запевненням Вас,	Шановні	Побратими Дяки, про нашу працю для Вас...

Цей формат дозволяє формувати початкові гіпотези на основі закономірностей, які можна виявити у зв'язку з пошуковим елементом. Наприклад, якщо подивитися на контекст справа, то у рядках 2, 3, 5 слово «шановні» є частиною звертання. Такі закономірності можна додатково досліджувати за допомогою програмних інструментів для аналізу словосполучень. Таблиця 2 частково підтверджує початкові спостереження на основі ліній конкордансу. В корпусі найчастішими є поєднання «шановні колеги», «шановні депутати» «шановні» і знак оклику, які з великою ймовірністю є звертаннями.

Таблиця 2

П'ять найпоширеніших колокатів до слова "Шановні" у корпусі української мови ГРАК

№	Word	Cooccurrences	MI
1.	колеги	174,020	12.16
2.	народні	68,825	11.73
3.	депутати	89,706	11.04
4.	Дякую	16,095	8.49
5.	!	97,294	7.41

Результати за запитом «Collocation» також містять оцінку MI. Показник MI (взаємної інформації) – це статистична міра сили зв'язку між колокатами. Чим вищий показник MI, тим сильніший зв'язок. Бачимо, що словосполучення «шановні колеги» є найчастотнішим у корпусі і водночас показує найсильніший зв'язок між елементами. При цьому другий колокат «народні» є менш частотним, ніж третій «депутати», хоч його показник MI є вищим.

Для подальшого ілюстрування можливостей корпусної лінгвістики звернемося до аналізу даних з власного малого корпусу. Створений нами корпус містить 12 текстів різних німецькомовних вебінарів на екологічну тематику (близько 1 млн знаків), що дозволяє простежити вживання прагматичних одиниць у різних комунікативних ситуаціях. Нижче наведено приклад конкордансних ліній, отриманих із цього корпусу, які демонструють використання елемента «Klima» у природному мовленні.

Таблиця 3

Лінії конкордансу за запитом "Klima" у власному малому корпусі

№	Left context	KWIC	Right context
1.	...verantwortlich sind. Warum ist das für das	Klima	wichtig? Nun, durchschnittlich ist es so...
2.	...agieren für die soziale Gerechtigkeit, für das	Klima	und für den Frieden in Europa und auf der ganzen Welt.
3.	Gleichzeitig erleben wir, dass das Thema	Klima	in der Wichtigkeit derzeit sogar abnimmt.
4.	... und das bringt uns zu der Frage, wie soll das	Klima	jetzt eigentlich ausgestaltet werden...
5.	... andere Sachen gerne hinzu, werten aber gerne, dass das	Klima	und die Sozialziele das Kernstück der EU-Politik sind.

Можна помітити, що пошуковий елемент «Klima» часто вживають разом із термінами, що відносяться до соціальної тематики («soziale Gerechtigkeit») і політики («EU-Politik»), що вказує на його закріпленість у дискурсі сталого розвитку. У наведених прикладах «Klima» є центральним елементом риторичних питань («Warum ist das für das Klima wichtig?») та аргументативних висловлювань («das Klima und die Sozialziele das Kernstück der EU-Politik sind»), що також може свідчити про його активне використання в суспільно-політичному дискурсі.

Таким чином існує низка причин, чому методологія корпусної лінгвістики підходить для вивчення прагматики. Прагматика виникла як елемент тристороннього підходу до вивчення мови і спочатку працювала зі штучно створеними мовними даними. З розвитком вона охопила інші підходи, щоб отримати, наприклад, дані про мовленнєві акти, які відносно рідко зустрічаються у повсякденному спілкуванні (Rühlemann & Clancy, 2018). Корпусна лінгвістика пропонує ще одне джерело даних для дослідників, які вивчають прагматичні явища – природні, спонтанні, нецензуровані дані з реального життя, які стають все більш доступними.

Крім того, контекст має велике значення для прагматики, оскільки такі елементи, як мовець, соціальна ситуація і вид діяльності відіграють важливу роль у тому, як розгортається розгортання комунікації. Деякі сучасні корпуси надають широку контекстуальну інформацію у вигляді низки соціолінгвістичних метаданих. Наприклад, писемні корпуси часто містять інформацію про тип тексту та дату публікації, що надає можливості для вивчення діахронічної історичної прагматики. Так вище згаданий корпус української мови ГРАК вказує назву публікації, автора, місце і рік видання. Однак саме сучасні усні корпуси містять найбагатший пласт соціальних змінних. Ці корпуси дедалі більше характеризуються увагою до контекстуальних метаданих – багато усних корпусів містять інформацію про мовця, таку як місце народження, вік, стать, рівень освіти, віросповідання чи соціальний клас.

Прагматика також надає значні можливості для корпусної лінгвістики. Одним з найважливіших є усвідомлення труднощів, які виникають при аналізі зв'язку між мовною формою та її функцією. Парадоксально, але це стало очевидним саме завдяки критиці застосування корпусних методів до дослідження прагматичних явищ. Дослідники, звертаючись до корпусу, зазвичай використовують лексичний «гачок», наприклад, прагматичні маркери *you know* або *sorry*, які можуть сигналізувати про вибачення. Це надає змогу отримати доступ до релевантних корпусних даних за допомогою спеціалізованих інструментів.

Однак зв'язок між мовною формою та її прагматичною функцією часто виявляється неоднозначним і контекстуально залежним (Meu 2001). Саме динаміка контекстуальних елементів визначає, яку саме функцію виконує конкретна мовна одиниця. Через це автоматичний пошук за допомогою корпусного програмного забезпечення ускладнюється, адже той самий лексичний елемент може мати різні значення залежно від контексту.

У відповідь на цей виклик корпусна лінгвістика розробила методологічні підходи та прагматичні схеми анотування, що дозволяють більш точно аналізувати мовлення в корпусах. Завдяки таким розробкам стало можливим здійснювати поглиблений прагматичний аналіз на рівні окремих висловлювань, зокрема завдяки тегам. Хоча на перший погляд теги навантажують уривок і ускладнюють сприйняття, вони роблять корпус доступним для пошуку, а отже, важливим для вивчення прагматики. Наприклад, <ger>...</ger> може позначати початок і кінець репрезентативного акту (у корпусі можуть бути теги для директивних, експресивних і декларативних актів).

При цьому існує низка обмежень у вивченні прагматики в межах корпусів, особливо коли в центрі уваги знаходяться традиційні прагматичні конструкції, такі як мовленнєві акти. Наприклад, не завжди легко знайти конкретні мовленнєві акти в корпусах. Існує багато варіативних форм певного мовленнєвого акту, і мовленнєві акти, як правило, повинні бути анотовані в корпусах вручну (хоча були зроблені певні зусилля в автоматичному анотуванні мовленнєвих актів).

Проблему виявлення прагматичних аспектів використання мови в корпусах можна вирішити кількома способами. Якщо в центрі аналізу перебувають мовленнєві акти, дослідники можуть визначити певні реєстри або жанри, в яких ці мовленнєві акти найімовірніше трапляються. Наприклад, Рейнхардт (Reinhardt, 2007) проаналізував корпус розмов на робочому місці, щоб дослідити використання директив міжнародними асистентами викладання, оскільки саме цей реєстр вимагає використання директив через свої ситуативні характеристики (наприклад, асистенти часто надають студентам інструкції щодо виконання аудиторних завдань). А. Партінгтон (Partington, 2017) аналізував корпус політичних дебатів для виявлення стратегій аргументації та маніпуляції. К. Бургерс та його колеги (Burgers et al., 2016) використовували корпус твітів для виявлення лінгвістичних маркерів іронії та сарказму.

Хоча використання корпусів має перевагу в тому, що дозволяє дослідникам спостерігати за мовою, якою користуються автори та оратори в автентичному дискурсі, його недоліком є те, що дослідник може витратити багато годин на ідентифікацію або навіть пошук певного мовленнєвого акту. Цей різний акцент створює як виклики, так і можливості у використанні корпусної лінгвістики для дослідження прагматики.

На стику корпусної лінгвістики та прагматики нещодавно утворився новий напрям – корпусна прагматика, яка поєднала в собі кількісний та якісний підходи. Вона має на меті виявити, як мова функціонує в різних комунікативних контекстах, аналізуючи великі набори лінгвістичних даних. На відміну від традиційної прагматики, яка часто покладається на інтроспективні методи, корпусна прагматика надає емпіричні докази через автентичні мовні дані (Landert et al., 2023). Цей підхід виявився особливо корисним у вивченні дискурсивних маркерів, стратегій ввічливості та мовленнєвих актів у різних соціальних і культурних середовищах.

Основні методи корпусної прагматики включають:

– частотний та конкордансний аналіз (використання корпусних інструментів для виявлення повторюваних патернів у дискурсі);

– аналіз словосполучень та їхньої семантики (вивчення слів, які часто вживаються разом, для виявлення тонких прагматичних значень);

– мультимодальні корпуси (аналіз усної і письмової комунікації, включаючи жести і просодію, для забезпечення більш широкої прагматичної інтерпретації) тощо (Grisot, 2018).

Корпусна прагматика застосовує більш детальний підхід до розгляду лексико-граматичних моделей, які характеризують текст, зосереджується не лише на формі та функції, а й на моделях варіювання на соціальному, культурному та регіональному рівнях.

Проблемним залишається питання анотування. Прагматичне значення залежить від контексту і тому вимагає ручного або напівавтоматичного анотування для надійного аналізу. Втім, нещодавні дослідження показали, що великі мовні моделі (LLM) можуть покращити автоматичне лінгвістичне анотування, зокрема в розпізнаванні мовленнєвих актів. У 2023 році дослідники з Пекінського університету іноземних мов провели експеримент щодо розпізнавання вибачень і виявили, що порівняно з людиною-анотатором загальна ефективність чат-бота штучного інтелекту Bing була дещо менш задовільною. Однак показники були дуже високими: 99,95% для теги APOLOGISING, 91,91% для REASON, 95,35% для APOLOGISER, 89,74% для APOLOGISEE і 96,47% для INTENSIFIER (Yu et al, 2023). Це дослідження підкреслило значну роль ШІ та обчислювальних методів у корпусній прагматичній, акцентуючи увагу на емпіричних методах вивчення використання мови в реальному світі.

Комунікативна прагматика в дослідженнях корпусної лінгвістики дає емпіричне розуміння того, як мова використовується в реальних контекстах. Використовуючи великі корпуси та обчислювальні інструменти, дослідники можуть виявити прагматичні закономірності, які раніше було важко проаналізувати. Незважаючи на методологічні труднощі, корпусна прагматика продовжує поглиблювати наше розуміння мови, пропонуючи цінний внесок у лінгвістику, перекладознавство та навчання мов.

Таким чином, взаємодія корпусної лінгвістики та комунікативної прагматики відкриває нові перспективи для лінгвістичних досліджень, забезпечуючи як емпіричну обґрунтованість теоретичних гіпотез, так і можливості для розробки практичних застосувань, зокрема у сфері автоматизованого аналізу текстів та міжкультурної комунікації.

Література:

1. Бацевич Ф. С. Вступ до лінгвістичної прагматики. Київ : Академія, 2011. 304 с.
2. Генеральний регіонально анотований корпус української мови (ГРАК) / М. Шведова, Р. фон Вальденфельс, С. Яригін, А. Рисін, В. Старко, Т. Ніколаєнко та ін. Київ, Львів, Сна, 2017-2024. URL: uacorpus.org (дата звернення 06.02.2025).
3. Allan K. Linguistics and Communication. *Intercultural Pragmatics*, 17(3). 2020. P. 293-313.
4. Austin J. L. How to do things with words. Edited by J. O. Urmson and Marina Sbisa. Oxford: Oxford University Press, 1989. 168 p.
5. Biber D., Conrad S., Reppen R. *Corpus Linguistics: Investigating Language Structure and Use*. Cambridge University Press, 1998. 300 p.
6. Burgers C., Konijn E., Stehen G. Figurative Framing: Shaping Public Discourse Through Metaphor, Hyperbole, and Irony. *Communication Theory*, 26 (4). 2016. P. 410-430. URL: https://www.researchgate.net/publication/299626241_Figurative_Framing_Shaping_Public_Discourse_Through_Metaphor_Hyperbole_and_Irony (date of access 06.02.2025).

7. Francis W. N., and Kučera H. A Standard Corpus of Present-Day Edited American English, for Use with Digital Computers. Providence, Rhode Island: Department of Linguistics, Brown University, 1964. URL: <https://www.sketchengine.eu/brown-corpus/> (date of access 06.02.2025).
8. Grisot C. Cohesion, coherence and temporal reference from an experimental corpus pragmatics perspective. Cham: Springer, 2018. 319 p. URL: <http://library.oapen.org/handle/20.500.12657/23135> (date of access 06.02.2025).
9. Landert D., Dayter D., Messerli T. C., Locher M. A. Corpus Pragmatics. Cambridge: Cambridge University Press, 2023. 84 p. URL: https://www.researchgate.net/publication/368759521_Corpus_Pragmatics (date of access 06.02.2025).
10. McEnery, T., Hardie, A. Corpus Linguistics: Method, Theory and Practice. Cambridge University Press, 2012. URL: https://www.researchgate.net/publication/277815299_Corpus_Linguistics_Method_Theory_and_Practice (date of access 06.02.2025).
11. Mey J. Pragmatics: An Introduction. Oxford: Blackwell, 2001. 416 p. URL: <https://imp.dayawisesa.com/wp-content/uploads/2023/10/Jacob-L.-Mey-Pragmatics-An-Introduction.pdf> (date of access 06.02.2025).
12. Partington A. The language of persuasion in politics: An introduction. Routledge, 2017. 266 p.
13. Reinhardt J. Directives usage by ITAs: An applied learner corpus analysis (unpublished doctoral dissertation). The Pennsylvania State University, University Park, PA, 2007. URL: https://www.researchgate.net/publication/242571840_Directives_usage_by_ITAs_An_applied_learner_corpus_analysis (date of access 06.02.2025)
14. Rühlemann C., Clancy B. Corpus linguistics and pragmatics. John Benjamins Publishing Company, 2018. 28 p. URL: https://www.researchgate.net/publication/327219236_Corpus_linguistics_and_pragmatics (date of access 06.02.2025).
15. Searle J. What is a speech act? *The philosophy of language*. Oxford: Oxford University Press. 1971. P. 221-239. URL: <https://jwood.faculty.unlv.edu/unlv/Articles/SearleWhatIsASpeechAct.pdf> (date of access 06.02.2025).
16. Staples S., Fernández J. Corpus linguistics approaches to L2 pragmatics research. The Routledge handbook of second language acquisition and pragmatics. 2019. P. 241-254. URL: https://www.researchgate.net/publication/330872358_Corpus_linguistics_approaches_to_L2_pragmatics_research (date of access 06.02.2025).
17. Yu D., Li L., Su H., Fuoli M. Using LLM-assisted Annotation for Corpus Linguistics: A Case Study of Local Grammar Analysis. ArXiv, 2023. URL: https://www.researchgate.net/publication/370775743_Assessing_the_potential_of_LLM-assisted_annotation_for_corpus-based_pragmatics_and_discourse_analysis_The_case_of_apologies/fulltext/6462f4e5434e26474feb2864/Assessing-the-potential-of-LLM-assisted-annotation-for-corpus-based-pragmatics-and-discourse-analysis-The-case-of-apologies.pdf (date of access 06.02.2025).

References:

1. Batshevych F. S. Vstup do linhvistychnoi prahmatyky (Introduction to linguistic pragmatics). Kyiv: Akademiia, 2011. 304 p.
2. Heneralnyi rehionalno anotovanyi korpus ukrainskoi movy HRAC (General regionally annotated corpus of the Ukrainian language) / M. Shvedova, R. fon Valdenfels, S. Yaryhin, A. Rysin, V. Starko, T. Nikolaienko ta in. Kyiv, Lviv, Yena, 2017-2024. URL: uacorpus.org (date of access: 06.02.2025).
3. Allan K. Linguistics and Communication. *Intercultural Pragmatics*, 17(3). 2020. P. 293-313.
4. Austin J. L. How to do things with words. Edited by J. O. Urmson and Marina Sbisa. Oxford: Oxford University Press, 1989. 168 p.
5. Biber D., Conrad S., Reppen R. Corpus Linguistics: Investigating Language Structure and Use. Cambridge University Press, 1998. 300 p.
6. Burgers C., Konijn E., Stehen G. Figurative Framing: Shaping Public Discourse Through Metaphor, Hyperbole, and Irony. *Communication Theory*, 26 (4). 2016. P. 410-430. URL: https://www.researchgate.net/publication/299626241_Figurative_Framing_Shaping_Public_Discourse_Through_Metaphor_Hyperbole_and_Irony (date of access 06.02.2025).
7. Francis W. N., and Kučera H. A Standard Corpus of Present-Day Edited American English, for Use with Digital Computers. Providence, Rhode Island: Department of Linguistics, Brown University, 1964. URL: <https://www.sketchengine.eu/brown-corpus/> (date of access 06.02.2025).
8. Grisot C. Cohesion, coherence and temporal reference from an experimental corpus pragmatics perspective. Cham: Springer, 2018. 319 p. URL: <http://library.oapen.org/handle/20.500.12657/23135> (date of access 06.02.2025).
9. Landert D., Dayter D., Messerli T. C., Locher M. A. Corpus Pragmatics. Cambridge: Cambridge University Press, 2023. 84 p. URL: https://www.researchgate.net/publication/368759521_Corpus_Pragmatics (date of access 06.02.2025).
10. McEnery, T., Hardie, A. Corpus Linguistics: Method, Theory and Practice. Cambridge University Press, 2012. URL: https://www.researchgate.net/publication/277815299_Corpus_Linguistics_Method_Theory_and_Practice (date of access 06.02.2025).
11. Mey J. Pragmatics: An Introduction. Oxford: Blackwell, 2001. 416 p. URL: <https://imp.dayawisesa.com/wp-content/uploads/2023/10/Jacob-L.-Mey-Pragmatics-An-Introduction.pdf> (date of access 06.02.2025).
12. Partington A. The language of persuasion in politics: An introduction. Routledge, 2017. 266 p.
13. Reinhardt J. Directives usage by ITAs: An applied learner corpus analysis (unpublished doctoral dissertation). The Pennsylvania State University, University Park, PA, 2007. URL: https://www.researchgate.net/publication/242571840_Directives_usage_by_ITAs_An_applied_learner_corpus_analysis (date of access 06.02.2025)
14. Rühlemann C., Clancy B. Corpus linguistics and pragmatics. John Benjamins Publishing Company, 2018. 28 p. URL: https://www.researchgate.net/publication/327219236_Corpus_linguistics_and_pragmatics (date of access 06.02.2025).
15. Searle J. What is a speech act? *The philosophy of language*. Oxford: Oxford University Press. 1971. P. 221-239. URL: <https://jwood.faculty.unlv.edu/unlv/Articles/SearleWhatIsASpeechAct.pdf> (date of access 06.02.2025).
16. Staples S., Fernández J. Corpus linguistics approaches to L2 pragmatics research. The Routledge handbook of second language acquisition and pragmatics. 2019. P. 241-254. URL: https://www.researchgate.net/publication/330872358_Corpus_linguistics_approaches_to_L2_pragmatics_research (date of access 06.02.2025).
17. Yu D., Li L., Su H., Fuoli M. Using LLM-assisted Annotation for Corpus Linguistics: A Case Study of Local Grammar Analysis. ArXiv, 2023. URL: https://www.researchgate.net/publication/370775743_Assessing_the_potential_of_LLM-assisted_annotation_for_corpus-based_pragmatics_and_discourse_analysis_The_case_of_apologies/fulltext/6462f4e5434e26474feb2864/Assessing-the-potential-of-LLM-assisted-annotation-for-corpus-based-pragmatics-and-discourse-analysis-The-case-of-apologies.pdf (date of access 06.02.2025).